

Sonunda “Selfie” hastalığımız da oldu

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis Gazetesi-Poli

Amerikan Psikiyatri Derneği yaptığı bir açıklamayla “selfie” tarzında fotoğraf çekmenin ruhsal bir bozukluk olduğunu belirtti. Söz konusu bozukluk şöyle tanımlanıyor: Selfitis kişi, kendini fotoğraflamaktan ve sosyal medyada paylaşmaktan saplantılı ve itekleyici bir haz duyuyor.

Sosyal ağlarda bu aralar en fenomen konu; Selfie tarzında fotoğraf çekmek ve yayımlamak. Türkçe diline de yerleşen söz konusu kavram, Türk Dil Kurumu’nu (TDK) harekete geçirdi. TDK “selfie”nin Türkçe karşılığını bulmak için kolları sıvadı, ancak bugüne kadar herhangi bir isim bulunamadı. Sosyal ağlarda “selfie”nin Türkçe karşılığı üzerine birçok öneri ortaya atılıyor. Bunların arasında Cem Yılmaz’ın da kullandığı “kendikem” dikkat çekiyor. 21. yüzyılda sosyal ağların yaşamımıza girmesiyle birlikte, yeni yeni kavramlara ve isimlere de ihtiyaç duyuyoruz. Artık mevcut kelimeler teknolojiyle birlikte gelen özellikleri tanımlamakta ve anlatmakta zorlanıyor. İşte bundan dolayıdır ki bireyin kendi kendisinin fotoğrafını çekmesini Oxford Sözlüğü 2013 yılından itibaren İngilizce lügata dâhil etti. İngilizce sözlükte “selfie”nin tanımını şöyle yapıyor: “Selfie (selfy), herhangi bir kimsenin bir cep telefonu veya fotoğraf makinesiyle kendi fotoğrafını çekmesini ve sosyal medyaya yüklemesini ifade etmektedir.”

Yeni bir keşif!

İnternette bazen bir dans, bir duruş, bir bakış veya bir fotoğraf çekme tekniği popüler olabiliyor. Selfie’nin ise bu aralar bireyler tarafından yeni bir keşifmiş gibi kabul görüyor olması ise hayli ilginç. Zira birçoğumuz hayatımızda daha cep telefonları ve dijital fotoğraf makineleri yokken, klasik fotoğraf makinelerimiz ile “selfie” çekmişizdir. Burada farklı olan ise; o yıllarda sosyal ağların bulunmuyor olmasıydı. Eskiden çekip ardından temizlettiğimiz filmleri sadece biz ve en yakınınızda bulunan kişiler görüyordu. Ancak şimdi, daha kendimiz bile görmeden görüntü hızlı bir biçimde sosyal ağlarda paylaşılabilir. Anlatmaya çalıştığım, selfie tarzında çekilen fotoğrafların yeni olmadığı, bunun fotoğrafçılık tarihinde bayağı eski bir geçmişe sahip olduğudur. Şimdilerde adına “selfie” denildiği ve kitlelerle paylaşıldığı için daha fazla dikkat çekiyor, oysa “selfie”ye gelene kadar birçok fotoğraf sanatçısı fotoğraf çekmeye önce kendinden başladığını biliyoruz.

Kişi portresi

Fotoğraf konusunun uzmanı olmadığım için fikrine başvurduğum fotoğrafçı dostum İsmail Gökçe, “selfie” geçmişinin “self portrait” (kişi portresi) ile bağlantılı olduğunu söylüyor. Dünyaca ünlü birçok fotoğrafçının çekimlerine önce kendi kişisel portresi ile başladığını belirten Gökçe, burada fotoğrafçının temel amacının kendini ifade etmek istediği biçime göre portresini ayarlaması ve çekimi yapması olduğunu vurguluyor. Dolayısıyla fotoğrafçılar kendisini göstermek istediği açıdan çekerek, bir tür karakter analizi için açık kapı bırakıyorlardı. Bireyler de o portre fotoğraflara bakarak, portrenin öznesi hakkında analizler yapabiliyordu. Fotoğrafçılar o günlerin “selfie” fotoğraflarını başlatmışlardı. Ancak o yıllarda bunun adının kişisel portre olarak isimlendirildiğini söylemeliyiz.

“Hayattan kopmadım”

Bugün halen daha iletişimciler eski yıllarda kişisel portre olarak çekilmiş fotoğraflara bakarak, o yıllarla ilgili bilgi sahibi olmakla birlikte, kişilerin karakteriyle ilgili analizler de yapabiliyor. Belki de bugün “selfie” olarak isimlendirdiğimiz ve sosyal ağlarda paylaştığımız fotoğraflarla ilgili olarak gelecek nesiller tarafından benzer bir analiz yapılacaktır. Bireylerin sosyal yaşamı, tarzı ve kişiliği ile ilgili analizler yapılabilecek. İsmail Gökçe bugün bireyler tarafından sosyal ağlarda paylaşılan birçok selfi fotoğrafının o kişinin arkadaşlarına “hayattan kopmadığını” gösteren bir mesaj niteliği taşıdığını da ifade etti. Gökçe ayrıca, paylaşımında bulunulmadığında ise bireyin kendini “offline” (çevrimdışı) veya hayattan kopmuş hissettiğini belirtti.

İhtiyaç mı, moda mı?

Şunu söylemeliyiz ki; selfie tarzında fotoğraf çeken bazı arkadaşlarımız, sosyal statülerine dikkat çekmek, buldukları ekonomik durumu etrafına göstermek için yaptıklarını biliyoruz. “Bak ben tatil için buradayım”, “Şu mekânda arkadaşlarımla eğleniyorum” gibi ekonomik gücünün de simgesi olarak bu fotoğraflar kitlelerle paylaşılıyor. Buna ilaveten gerçekten ihtiyaçtan selfie çeken kişiler de olduğunu görmekteyiz. Ortamda bulunan herkesin fotoğrafın içinde olma isteği bu ihtiyacı doğuruyor. Böylece fotoğrafı çeken, fotoğrafının dışında kalmaması için selfie çekilebiliyor. Bazı bireylerin ise sırf cinsel teşhircilik için selfie tarzında çekimler yaptığını görüyoruz. Vücudun belirli bir yerini kitlelerle paylaşmak için yapılan bu çekimler, moda uymaktan çok, teşhircilikle açıklanabilir.

Selfitis kişi...

Konuyla ilgili yazımı hazırlarken, Amerikan Psikiyatri Derneği yaptığı bir açıklamayla “selfie”nin ruhsal bir bozukluk olduğunu belirtti. Söz konusu bozukluğa “selfitis” adını veren dernek üyeleri, kavramı şöyle tanımlıyor: Selfitis kişi, kendini fotoğraflamaktan ve sosyal medyada paylaşmaktan saplantılı ve itekleyici bir haz duyuyor. Böylece onur ve kendini beğenme boşluğunu doldurabiliyor. Ardından da derneğe göre bu bozukluk üç farklı evrede gruplanıyor: Sınır selfitis, şiddetli selfitis ve kronik selfitis. Bu kategoriler de şöyle tanımlanıyor: “Sınır Selfitis: Gün içerisinde en az 3 tane Selfie çeken ama sosyal medyada paylaşmayan kişi. Şiddetli Selfitis: Gün içerisinde en az 3 tane Selfie çeken ve bunların hepsinin sosyal medyada paylaşan kişi. Kronik Selfitis: Kendi fotoğrafını çekmekten zevk alan ve bunu kontrol edemeyen kişi. Neredeyse saat başı kendi fotoğrafını çeken ve gün içerisinde bu fotoğrafları sosyal medya üzerinde en az 6 kere paylaşan kişi” (<http://adobochronicles.com/2014/03/31/american-psychiatric-association-makes-it-official-selfie-a-mental-disorder>).

Bazı sorunlar

Sonuç olarak, selfie tarzında fotoğraf çekenleri hasta olarak nitelemek ne kadar doğru olduğunu bizlere zaman gösterecek. Teknoloji kullanımının abartılması durumlarında bazı sorunların ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Bunların başında bağımlılık, toplumdan uzaklaşma ve yalnızlaşma geliyor. Dolayısıyla çevremizde popüler olalım derken, tüm özel yaşamımızı kamuya açmanın doğru olmadığını düşünüyorum.